

قیام 29 بهمن تبریز؛ از حاشیه تا متن / سکاسی که سلطنت ۵۰ ساله پهلوی را سرنگون کرد!

در چهل‌م شهدای قیام خونین طلاب قم، قیام 29 بهمن 56 شهر تبریز ضربه غیر منتظره ای را بر سلطنت پنجاه ساله پهلوی وارد ساخت و سرآغازی برای قیام مردم شهرهای دیگر ایران شد.

در چهل‌م شهدای قیام خونین طلاب قم، قیام 29 بهمن 56 شهر تبریز ضربه غیر منتظره ای را بر سلطنت پنجاه ساله پهلوی وارد ساخت و سرآغازی برای قیام مردم شهرهای دیگر ایران شد.

به گزارش خیرگزاری فارس از تبریز، حرکت های سیاسی - مذهبی مردم آذربایجان و در راس آنها شهر تبریز در طول تاریخ نهضت امام خمینی (ره) از جایگاه ویژه ای برخوردار بوده است که تبلور عینی آن قیام 29 بهمن در سال 56 است.

تحلیلگرانی که روند انقلاب را دنبال می کنند اذعان دارند؛ قیام 29 بهمن تبریز نقطه عطف تاریخ انقلاب اسلامی ایران است. این قیام حلقه ارتباط قیام مردم قم و قیام حماسه آفرینان یزد و جهرم است.

در چهل‌م شهدای قیام خونین طلاب قم، شهر تبریز به طور ناگهانی و غیرمنتظره ضربه ای بر سلطنت پنجاه ساله پهلوی وارد ساخت و در بررسی مسیر حوادث منجر به پیروزی انقلاب اسلامی، قیام 29 بهمن تبریز اولین حلقه زنجیره ای بود که قیام 19 دی قم را به قیام های پی در پی ایران زمین متصل نمود.

از این رو برای تحلیل این قیام، اینکه قیام مردم تبریز چه دستاوردی برای شکل گیری و پیروزی انقلاب داشته، در گفت و گو با جمعی از فعالان دانشجویی و کارشناسان این حوزه در استان آذربایجان شرقی صورت گرفته که از منظران می گذرد.

دانشجویان نقش مهمی در هدایت قیام 29 بهمن تبریز داشتند

عزیز جوانپور، رئیس دانشگاه آزاد اسلامی استان آذربایجان شرقی و محقق و تحلیلگر مسایل انقلاب اسلامی در این باره در گفت و گو با گزارشگر فارس در تبریز با بیان اینکه قیام 29 بهمن تبریز یک ماهیت اسلامی و مذهبی داشت؛ چرا که خاستگاه آن مسجد بود و دیدگاهش را از مراجع و علما وام گرفته بود، گفت: قیام تبریز از جنبش قم مهیب تر بود قیامی که نمونه ای درخشان از استفاده سیاسی از سنت های شیعی بود.

وی در ادامه با بیان اینکه قیام 29 بهمن مردم تبریز در سال ۱۳۵۶ اولین حلقه زنجیره ای بود که قیام 19 دی مردم قم را به قیام های پی در پی ایران زمین متصل نمود، یادآور شد: در این روز تاریخی، مردم غیور تبریز در بزرگداشت چهل‌م شهدای واقعه خونین ۱۹ دی قم، حماسه قهرمانانه ای را رقم زدند که در تاریخ خیزش های مردمی ایران بر ضد طاغوت ماندگار شد و دامنه آن به نهضت و پیروزی شکوهمند ۲۲ بهمن ۱۳۵۷ منتهی گشت.

این تحلیلگر حوزه مسایل انقلاب در بخش دیگر سخنان خود با تاکید بر اینکه قیام 29 بهمن سال 1356، تبریز، یکی از نقاط عطف انقلاب محسوب می شود، در کتب گوناگونی که پیرامون ریشه های انقلاب اسلامی نوشته شده، قیام تبریز به عنوان یکی از ریشه های اساسی انقلاب اسلامی ایران ذکر شده است، اضافه کرد: این رویداد چون باعث شیوع سنت «چهل‌م ها» در کشور شد و قیام مردمی را از شهری به شهر دیگر سرایت داد و به ترتیب یزدی ها، شیرازی ها، جهرمی ها، کازرونی ها و نهایتاً همه ایران به پا خاستند.

رئیس دانشگاه آزاد اسلامی استان آذربایجان شرقی خاطر نشان کرد: چون این قیام با برنامه ریزی دقیق قبلی دانشجویان دانشگاه و مردم مبارز تبریز و روحانیت مبارز به رهبری آیت الله قاضی بود، چنان گستردگی و عمقی داشت که ماموران ساواک هر چند پیشتر وضعیت شهر را غیرعادی ارزیابی کرده بودند، اما از پیش بینی قیامی به این عظمت به دلیل همان برنامه ریزی دقیق آن عاجز ماندند. هر چند قیام 29 بهمن با قهر انقلابی همراه بود ولی سران رژیم نتوانستند به مردم تبریز نسبت غارتگری بدهند.

وی در ادامه با بیان اینکه دانشجویان در قیام 29 بهمن تبریز نقش مهمی در نظم دادن به قیام ایفا کردند و سعی داشتند به عنوان هدایت کننده مردم، از خرابکاری بی هدف در جریان عمل جلوگیری کنند و مردم را از هر گونه غارت بازدارند،

یادآور شد: این قیام یک ماهیت اسلامی و مذهبی داشت؛ چرا که خاستگاه آن مسجد بود و دیدگاهش را از مراجع و علما وام گرفته بود. قیام تبریز از جنبش قم مهیب تر بود قیامی که نمونه ای درخشان از استفاده سیاسی از سنت های شیعی بود.

به گفته وی رهبر بزرگوار انقلاب اسلامی، حضرت آیت الله خامنه ای در سفر به تبریز، در سخنرانی خود در بازار تبریز فرمودند: این تبریز، همان تبریزی است که نخستین ضربه را بر پیکر شاه بعد از مردم قم وارد کرد و هنوز هم سرآمد مبارزان و مجاهدان است.

این محقق و تحلیلگر مسایل انقلاب اسلامی تاکید کرد: از منظر مقام معظم رهبری هم قیام 29 بهمن 1356 تبریز درسی مهم و همچون موتور پیش برنده ملت در پیروزی انقلاب اسلامی است بر این واقعیت صحه می گذارد که انقلاب اسلامی محدود و منحصر در تهران نبوده و مناطق مختلف کشور هر یک به سهم خود در پیشبرد انقلاب اسلامی سهمی به سزا داشتند. با این حال نقش آذربایجان از هر جهت خاص و ویژه است. به تعبیر رهبر انقلاب مردم آذربایجان در همه تحولات مهم اجتماعی و سیاسی ۱۳۰ سال گذشته کشور مانند قضیه تنباکو، مشروطه، نهضت ملی شدن صنعت نفت، انقلاب اسلامی و دفاع مقدس از اصلی ترین محورهای مبارزه بوده اند و این، شناسنامه و تاریخ پرافتخار آذربایجان است.

قیام 29 بهمن تبریز جزیره ثبات رژیم شاه را آشفته کرد

مریم افکاری دبیر سابق واحد خواهران جامعه اسلامی دانشجویان دانشگاه تبریز نیز در گفت و گو با خبرنگار فارس در تبریز با بیان اینکه قیام 29 بهمن تبریز قدرت پویشی رژیم پهلوی را که در منطقه به عنوان جزیره ثبات و آرامش و ژاندارم منطقه مطرح بود، در هم شکست، اظهار داشت: این قیام آغازگر طوفان سهمگین انقلاب علیه رژیم شاه بود که در آن زمان ملت آذربایجان خواستار دفع خودکامگی یعنی استبداد داخلی و جلوگیری از استیلای خارجی بودند.

این فعال دانشجویی دانشگاه تبریز در بخش دیگر سخنان خود در پاسخ به این سووال اینکه چرا در آن برهه زمانی مردم تبریز علیه رژیم پهلوی قیام کردند، خاطر نشان کرد: مردم انقلابی و آزادی خواه تبریز در 29 بهمن ماه سال 1356 و همزمان با چهلمین روز کشتار خونین 19 دی قم، ضمن گرامیداشت یاد و خاطره ی شهدای این قیام به یکباره به پا خواستند و بدین طریق موجبات برچیده شدن طومار پهلوی را فراهم آوردند.

افکاری اضافه کرد: قیام 29 بهمن در آن برهه زمان به نوعی در تاریخ کشورمان کم نظیر بود به طوری که می توان گفت نخستین رویارویی مستقیم مردم با قوای نظامی در سطح بسیار گسترده در آن زمان بود.

این فعال دانشجویی استان آذربایجان شرقی در ادامه در پاسخ به این پرسش که نقش قیام 29 بهمن تبریز در شکل گیری، تاثیر و پیروزی روند انقلاب را چگونه ارزیابی می کنید، یادآور شد: این حماسه و افتخار را می توان به عنوان نقطه عطفی در تاریخ مبارزات مردم مسلمان ایران در نظر گرفت که با در هم شکستن جزیره ثبات و آرامش موصوف کارتر و بدل شدن به یک الگوی عملی برای سایر مبارزان مسلمان؛ منشاء و سرآغاز قیام های بعدی مردم ایران شده و زمینه و بستر لازم را جهت تحقق انقلاب اسلامی و پیروزی آن فراهم آورد.

افکاری با تاکید بر اینکه قیام 29 بهمن تبریز در واقع موتور محرکه منشاء و سرآغاز قیام های بعدی مردم ایران را به دنبال داشته است، گفت: این قیام مردم تبریز باعث شد تا حادثه مهم و خونین 19 دی قم؛ با همه تبلیغات و شانتاژهای منفی علیه آن، غفلت ها و غرض ورزی ها را از بین برده و ماندگار گردد.

وی خاطر نشان کرد: این قیام عظیم، برگزاری مراسم چهلیم های پی در پی را در ایران به یک سنت و روش موفق در براندازی رژیم شاهنشاهی تبدیل کرده و راهگشای قیام های بعدی مردم در سایر شهرها چون یزد، جهرم و کرمان و ... شد.

این فعال دانشجویی دانشگاه تبریز همچنین در پاسخ به این سووال اینکه اگر در ادوار مختلف تاریخ کشورمان را رصد کنیم به عینه مشاهده می کنیم که در اکثر مواقع آذربایجانی ها و در راس آنها تبریزی ها در لحظات حساس این کشور در خط مقدم بودند، علت این امر چه بوده است، گفت: به تعبیر زیبای مقام عظمای ولایت؛ تبریزی ها در این قیام کار حضرت زینب (س) را انجام دادند. همانطور که اگر زینب (س) نبود؛ حادثه عاشورا و ماندگاری آن در تاریخ را نداشتیم، اگر این حرکت باشکوه مردم آذربایجان هم نبود، قیام 19 دی ماه نیز به دست فراموشی سپرده می شد.

قیام ۲۹ بهمن تبریز آغاز شمارش معکوس نابودی رژیم شاه بود

امین دیندار عضو هیات نظارت جامعه اسلامی دانشجویان دانشگاه تبریز هم در این خصوص در گفت و گو با گزارشگر فارس در تبریز اظهار داشت: قیام ۲۹ بهمن سال ۵۶ مردم تبریز در واقع آغاز شمارش معکوس و استارت ساعت شنی اتمام رژیم طاغوت بود و نفس های منحوس این رژیم وابسته و ایادی استکبار بعد از این قیام به شمارش افتاد.

وی در ادامه با بیان اینکه با شکل گیری قیام مردم تبریز، قیام های سایر نقاط دیگر مردم کشورمان به شکل جدید علیه رژیم شاه آغاز می شود، اظهار داشت: این قیام به سان زلزله ای مهیب بر روی سازه به ظاهر مستحکم و در واقع از درون پوسیده رژیم منحوس پهلوی بود که به مانند زلزله های طبیعی، ستون ها و استحکامات ابنیه رژیم را سست و لرزان کرد و پس لرزه های دیگر آن در اقصی نقاط کشور نهایتاً در کمتر از یکسال موجب فروپاشی رژیم طاغوت گردید.

این فعال دانشجویی دانشگاه تبریز در ادامه در پاسخ به این پرسش که اگر ادوار مختلف تاریخ کشورمان را رصد کنیم به عینه مشاهده می کنیم که در اکثر مواقع آذربایجانی ها در لحظات حساس این کشور در خط مقدم بودند، علت این امر چه بوده است، گفت: همانطور که مقام معظم رهبری فرموده اند "آذربایجان سر ایران است"؛ که به نظر می آید، سر جایگاه عقل و اندیشه است از این رو همواره وظیفه راهبری و کنترل هر اقدام و نهضتی را بر عهده دارد.

این فعال دانشجویی استان آذربایجان شرقی با بیان اینکه آذربایجان و آذربایجانی از مبدأ تاریخ تاکنون مردم بافهم و متدین و غیور این دیار سردمدار آزادگی و حق طلبی بوده اند، تصریح کرد: نقش پررنگ و تاثیرگذار آذربایجان از قیام مشروطه و مبارزات انقلاب اسلامی و رشادت های دلیرمردانش در هشت سال دفاع مقدس تا حماسه نهم دی و تلاش برای آبادانی و سازندگی میهن اسلامی غیر قابل انکار و بی بدیل است.

وی در بخش دیگر سخنان خود در پاسخ به این سووال که در عصر حاضر وظیفه و رسالت نسل امروز برای تداوم راه پرافتخار این سرزمین چیست، یادآور شد: امروزه بیش ترین توجه ما باید به مساله بصیرت باشد. مردم آذربایجان همواره با بصیرت واقعی و عملی خود زبازد خاص و عام بوده اند همانگونه که مشاهده کردید در اغتشاشات اخیر علی رغم تلاش های فراوان ضدانقلاب و تحریک های سرسپردگان غرب به لطف خدا و در اثر بصیرت همیشگی مردم این دیار و محبوبیت و کلام نافذ امام جمعه عالم و مردمی استان حاج آقا آل هاشم کوچکترین مورد امنیتی یا حتی بی نظمی در دیار پرافتخار آذربایجان مشاهده نشد.

قیام 29 بهمن تبریز تبلور غیرت و آزادگی آذربایجانی ها است

مریم فتاحی فعال دانشجویی دانشگاه بناب نیز در این باره در گفت و گو با خبرنگار فارس با بیان اینکه قیام 29 بهمن تبریز تبلور عینی غیرت و آزادگی آذربایجانی ها به ملت ایران را نشان می دهد، گفت: مردم تبریز در قیام 29 بهمن سال 56 به تمام مردم شهرهای دیگر درس انقلاب و قیام داد و اولین نوید استقلال، آزادی و جمهوری اسلامی را به ایرانیان داد.

به گفته وی قیام 29 بهمن مردم تبریز که برای برپایی چهلم شهدای 17 دی شهدای قم روی داد سرآغازی شد برای قیام شهرهای دیگر ایران عزیز و برای اولین بار پایه های رژیم طاغوتی را به لرزه درآورد و باعث به هم پیوستن و اتحاد تمامی اهالی شهرهای ایران شد و به نوعی طلیعه انقلاب اسلامی بود و یک سال قبل از پیروزی انقلاب اسلامی مهمترین قیامی بود که در ایران اسلامی رخ داد.

این فعال دانشجویی استان آذربایجان شرقی در ادامه در پاسخ به این سووال اینکه نقش قیام 29 بهمن تبریز در روند شکل گیری، تاثیر و پیروزی انقلاب اسلامی ایران را چگونه ارزیابی می کنید، گفت: قیام مردم تبریز در دوران آغاز اعتراضات عمومی مردم ایران علیه ظلم و فساد رژیم طاغوتی و سرسپرده پهلوی همچون جرقه ای بود که در انبار باروت ملت مسلمان ایران افتاد و باعث شعله ور شدن آتش انقلاب و به پاخواستن همگانی مردم ایران شد.

وی اضافه کرد: قیامی که در دوران خفقان و کشت و کشتار ایادی رژیم پهلوی ایران با تمام قد به پاخواست و به نوعی می توان گفت که به تمام مردم شهرهای دیگر درس انقلاب و قیام داد و اولین نوید استقلال، آزادی و جمهوری اسلامی را به ایرانیان داد.

این فعال دانشجویی همچنین در پاسخ به این پرسش اینکه اگر ادوار مختلف تاریخ کشورمان را رصد کنیم به عینه

مشاهده می کنیم که در اکثر مواقع آذربایجانی ها در لحظات حساس این کشور در خط مقدم بودند، علت این امر چه بوده است، اذعان کرد: ظلم ستیزی و بصیرت بالای مردم آذربایجان را باید عامل اصلی این حرکت ها دانست.

قیام 29 بهمن تبریز بستر را برای ادامه نهضت امام خمینی(ره) فراهم کرد

محمد مهدی علیزاده فعال دانشجوی دانشگاه صنعتی سهند تبریز هم در این ارتباط در گفت و گو با خبرنگار فارس در تبریز با بیان اینکه قیام 29 بهمن تبریز شوک عظیمی را به رژیم شاه وارد کرد، اظهار داشت: ملت غیور آذربایجان به ویژه تبریز در تاریخ سیاسی_اجتماعی کشور همواره نقش به سزایی داشته اند که از انقلاب مشروطه و قضیه تحریم تنباکو شروع شده و تا سالیان بعد از انقلاب در هشت سال جنگ تحمیلی نیز ادامه پیدا کرده است.

وی در ادامه با تاکید بر اینکه نقطه عطف مبارزات مردم آذربایجان را می توان در قیام 29 بهمن سال 56 مشاهده کرد، یادآور شد: در سال های پایانی حکومت شاهنشاهی که درباریان به ویژه شاه مخلوع از نفوذ روحانیت به ویژه نفوذ آیت الله خمینی(ره) در توده مردم به شدت نگران بود، در روز 19 دیماه سال 56 به بهانه سالگرد اصلاحات ارضی مقاله ای سراسر توهین نسبت به امام(ره) چاپ کردند که با اعتراض شدید علما و مردم شهر قم روبه رو و در انتها به قیام خونین مردم قم منجر شد.

این فعال دانشجوی آذربایجان شرقی در بخش دیگر سخنان خود در پاسخ به این سووال اینکه نقش قیام 29 بهمن تبریز در شکل گیری، تاثیر و پیروزی روند انقلاب را چگونه ارزیابی می کنید، گفت: انقلابیون تبریز 40 روز بعد، در 29 بهمن ماه به ندای روحانیون مبارز شهر از جمله آیت الله طباطبایی، لبیک گفتند و به دلیل خون خواهی شهدای قم و همچنین توهین بی شرمانه عوامل دولتی به مقدسات تظاهرات کیلومتری در شهر برگزار کردند و اولین شعار های مرگ بر شاه را سر دادند.

وی تصریح کرد: این قیام بستر مهمی برای ادامه مبارزات در شهرهای دیگر کشور از جمله یزد، شیراز و بوشهر شد و همچنین باعث انتشار صدای قیام ملت ایران به خارج مرزها شد.

ناگفته نماند؛ قیام 29 بهمن سال 1356، تبریز، یکی از نقاط عطف انقلاب محسوب می شود، در کتب گوناگونی که پیرامون ریشه های انقلاب اسلامی نوشته ده، قیام تبریز به عنوان یکی از ریشه های اساسی انقلاب اسلامی ایران ذکر شده است؛ چون باعث شیوع سنت «چهلیم ها» در کشور شد و قیام مردمی را از شهری به شهر دیگر سرایت داد و به ترتیب یزدی ها، شیرازی ها، جهرمی ها، کازرونی ها و نهایتاً همه ایران به پا خاستند.

این قیام یک ماهیت اسلامی و مذهبی داشت؛ چرا که خاستگاه آن مسجد بود و دیدگاهش را از مراجع و علما وام گرفته بود. در این میان با بررسی روند شکل گیری این قیام و در نهایت نقشی که این قیام در پیروزی انقلاب داشت؛ از میان عناصر مذهبی، فرهنگ عاشورا و نهضت امام حسین (ع)، نقش به سزایی در این زمینه ایفا نموده است.

رهبر بزرگوار انقلاب اسلامی، حضرت آیت الله خامنه ای در سفر به تبریز، در سخنرانی خود در بازار تبریز فرمودند: "این تبریز، همان تبریزی است که نخستین ضربه را بر پیکر شاه بعد از مردم قم وارد کرد و هنوز هم سرآمد مبارزان و مجاهدان است".

تحلیلگرانی که روند انقلاب را دنبال می کنند اذعان دارند؛ بیست و نهم بهمن 56 یک نقطه آغازین مردمی برای انقلاب اسلامی در خارج از حوزه قم محسوب می شد. پس از قیام مردم تبریز، سخنرانان و خطبا با بیان آتشین خود، ماجرای تبریز را با شرح و بسط در خور توجه، در همه شهرها پخش کردند و به یک معنا، نخستین الگوی مبارزاتی عرضه شد و با تداوم حماسه ها تا 22 بهمن 57، پیروزی انقلاب اسلامی را به ارمغان آورد.

گزارش از: موسی کاظم زاده